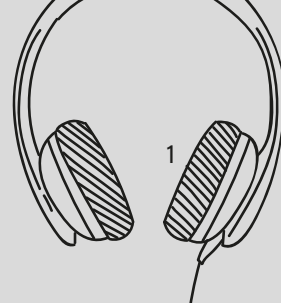

ZHODNOCENÍ NAHRANÉHO ROZHOVORU

metodický list

Anotace

Po pořízení nahrávky rozhovoru s pamětníkem je vhodné provést se studenty reflexi a nechat jim dostatek prostoru pro vyjádření vlastních emocí a pocitů. Teprve poté je možné se se studenty zamyslet nad tím, jak rozhovor probíhal, jak ho vnímal pamětník, zda odpovědi pamětníka naplnily očekávání studentů, zda odpovědi studentům přinesly nový pohled na sledovanou událost či historický fenomén. Až pak je možné zkoumat, zda nejsou v odpovědích rozpory, jak by bylo možné odpovědi ověřit a nakolik lze výpověď použít jako historický pramen. K tomu vám může pomoci tento dotazník.

Cílová skupina

Studenti 1. a 2. ročníku SŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií

Vzdělávací cíle

- Studenti dokážou vlastními slovy popsat své pocity z nahrávání.
- Studenti dokážou vlastními slovy popsat, jak si myslí, že nahrávání pociťoval pamětník.
- Studenti dokážou na časové ose zařadit situaci/událost, kterou pamětník popisuje.
- Studenti dokážou vlastními slovy objasnit chování pamětníka v určité situaci.
- Studenti dokážou posoudit kvalitu záznamu po technické stránce.
- Studenti dokážou posoudit kvalitu záznamu po věcné stránce.
- Studenti porovnají výpovědi pamětníka s jinými zdroji (jiný pamětník, učebnice).
- Studenti dokážou případné rozpory ve výpovědi pamětníka uvést do historických souvislostí.

Kompetence

schopnost učit se, sociální a občanské schopnosti, schopnost práce s digitálními technologiemi, komunikace v mateřském jazyce

Časová dotace

45–90 min. v závislosti na počtu zvolených aktivit

Pomůcky

nahrávka rozhovoru, pracovní listy, psací potřeby

Postup

Metodická poznámka: Doporučujeme tuto reflexi zařadit na nejbližší možné setkání, dokud mají studenti zážitek čerstvě v paměti.

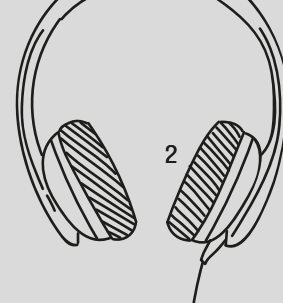
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**paměť
národa**

ZHODNOCENÍ NAHRANÉHO ROZHOVORU

metodický list

I. část: Reflexe nahrávání s pamětníkem

Tuto část aktivity věnující se reflexi nahrávání s pamětníkem je možné provést např. buď v kruhu, nebo tak, že vyzvete studenty, aby v kruhu vyjádřili souhlas nebo nesouhlas s následujícími tvrzeními pomocí metody „teploměru“: Studenti zavřou oči a na otázku ukáží rukou míru svého souhlasu: souhlasí-li stoprocentně, dají ruku nad hlavu, nesouhlasí-li, dají ji k zemi. Vyjadřovat se mohou na celé škále. Pak studenti oči otevřou a společně si zreflektují svoje pocity a důvody, proč odpovídali, jak odpovídali. Takto postupujeme otázku po otázce. Není nutné projít všechny otázky, můžete si také přidat nějaké vlastní, případně vyzvat studenty, ať také nějakou otázku vymyslí.

Možné otázky

(z otázek si zvolte podle vlastního výběru, můžete i některé otázky doplnit):

- Nahrávání pro mě bylo příjemné.
- Myslím si, že nahrávání bylo pro pamětníka příjemné.
- Myslím si, že jsem se choval při nahrávání přiměřeně.
- Myslím si, že se pamětník choval při nahrávání přiměřeně.
- Myslím si, že jsem si vybral správného pamětníka.
- Myslím si, že jsem pokládal dobré otázky.
- Myslím si, že pamětník dobře odpovídal na moje otázky.
- Myslím si, že jsem nahrávání technicky dobře zvládl.
- Za pamětníkem bych chtěl/a zajít znovu.
- Myslím si, že pamětník by mě/nás rád viděl znovu.
- Z vyprávění jsem se dozvěděl/a něco skutečně nového.
- Pamětník měl opravdu zajímavou historku.
- Myslím si, že pamětník má něco, o čem nechce mluvit.
- Myslím si, že ve vyprávění pamětníka všechno sedí.
- Myslím si, že vyprávění pamětníka by se dalo zařadit do učebnice.

Doporučení

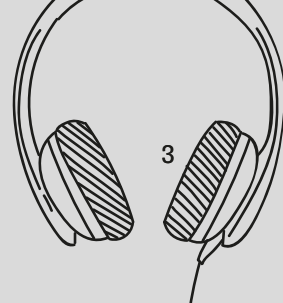
Práce s pamětníky na studenty klade jiné nároky než běžná výuka např. v přírodních vědách. Zatímco v přírodovědě si můžeme vystačit s tím, že student získá nový poznatek a umí ho použít, v našem projektu pracujeme s lidmi a jejich prožitky, emocemi. Neměli bychom tedy kognitivní cíle (pojmy, znalosti, schopnosti řešení) nadřazovat cílům afektivním (emočním, postojovým, hodnotovým).

Mějme na paměti, že učení probíhá dobře jen v bezpečném prostředí. V této části projektu je proto nezbytně nutné zajistit, aby bezpečné prostředí nebylo narušeno třeba nestandardní rodinnou historií, nepříjemnou zkušeností ze setkání s pamětníkem či následnou vypjatou diskuzí ve třídě.

ZHODNOCENÍ NAHRANÉHO ROZHOVORU

metodický list

Nejdříve proto musíme vždy ošetřit emoční potřeby studentů. Z naší zkušenosti může být pro studenty složité, když např. mluví o nahrávce se svým příbuzným, který byl třeba aktivním vojákem wehrmachtu, agentem StB či právě umírá. Nebo když studenti zažili ze strany pamětníka odmítnutí nebo urážku. Základní pravidlo je, že je nepřípustné vystavovat studenty (a také pamětníky) nezvladatelné citové zátěži. Proto dělejme vše pro to, aby ve skupině převládalo bezpečné a přátelské prostředí.

Jak na to?

- Vždy si připomeňme, že my jsme ve výhodě, protože známe historické důsledky, které pamětníci znát nemohli.
- Stanovme si společně se studenty pravidla pro diskuzi.
- Dávejme často prostor pro diskuzi.
- Podporujme studenty, aby se nebáli projevovat (například tím, že projev názoru nebude následován odsudkem).
- Stanovme pravidlo, že kdo nechce mluvit, nemusí.
- Pouštějme se do diskuze jen o tématech, na která si sami troufneme.

Naslouchejte studentům. Vyvarujte se rychlých reakcí a soudů. Reagujte, až pokud student/ skupina si vaši reakci vyžádá. Pokud se skupina dohodne na postupu, jak příště nahrávání zlepšit, zaznamenejte je na viditelném místě.

Co dělat, když se diskuze vymkne z rukou?

- Snažme se zachovat odstup. Třeba tím, že budeme hledat analogické situace v minulosti.
- Snažme se podpořit vcítění. Třeba tím, že necháme studenty definovat stanoviska a protistanoviska.
- Hrajme „dávlova advokáta“ – nabízejme protiargumenty k extrémnímu stanovisku.

II. část: Zasazení pamětníkova vyprávění do historických souvislostí a sestavení medailonku pamětníka

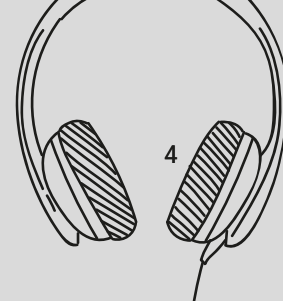
Zadejte studentům tento úkol

1. Obrátil se na vás vydavatel nově připravované publikace „1000 nejvýznamnějších Čechů 20. století“ a požádal vás, abyste připravili velmi stručné slovníkové heslo o vašem pamětníkovi. Prostor máte pouze na několik řádků + fotografii, případně erb. Text nesmí přesáhnout 500 znaků. Dohodněte se ve skupině na podobě tohoto hesla, vytvořte jej, vytiskněte a nalepte na časovou osu.
2. Vyberte hlavní událost z vyprávění pamětníka. Ověřte, zda tato událost již není popsána na Wikipedii. Pokud ano, navrhněte, jak by vyprávění pamětníka mohlo doplnit/změnit

ZHODNOCENÍ NAHRANÉHO ROZHOVORU

metodický list

text na Wikipedii. Pokud na Wikipedii není, navrhnete podobu nového hesla. Pravidla pro psaní hesel na Wikipedii naleznete na [https://cs.wikipedia.org/wiki/Nápověda:Jak vytvořit článek](https://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1pov%C4%9Bda:Jak_vytvo%C5%99it_%C4%9Bl%C3%A1nek)

Pokud máte čas, můžete týmy vyzvat, aby skupině prezentovaly zajímavé pasáže z nahrávky. Důležité je ale stanovit časový limit. Například nechte skupinu vybrat 2 minuty, které jí přišly zásadní, zajímavé, přelomové. Ty pusťte ještě jednou a následně vyzvěte skupinu, ať řekne, proč vybrala právě tuto pasáž.

Reflexe

Nechte studenty samostatně napsat krátký text na jedno z následujících témat. Studenty lze rozdělit a téma jim přidělit, nechat je si vybrat, nebo po nich (třeba jako domácí úkol) chtít odpovědi na všechny otázky.

Inspirace

clanky.rvp.cz/clanek/o/z/2151/SLOVA-VDECHUJI-DEJINAM-ZIVOT-METODA-ORALNI-HISTORIE---VYUZITI-VE-VYUCE-DEJEPISU-3-CAST.html

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

